

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen

Nr. 926

**BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN BUITEN-
LANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 oktober 2009

Gaarne bieden wij u hierbij de geannoteerde agenda aan van de Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen van 26 en 27 oktober 2009.

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
F. C. G. M. Timmermans

GEANNOTEEERDE AGENDA VAN DE RAAD ALGEMENE ZAKEN EN EXTERNE BETREKKINGEN (RAZEB) VAN 26 EN 27 OKTOBER 2009

Algemene zaken

Vorbereitung Europese Raad 29–30 oktober 2009

De RAZEB zal spreken over de voorbereidingen van de Europese Raad op basis van een eerste versie van de conclusies van de Europese Raad (thans nog niet beschikbaar).

Institutionele kwesties

De bespreking van institutionele kwesties die samenhangen met de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon is afhankelijk van bekrachtiging van het verdrag in alle lidstaten. Op het moment van opstellen van deze brief bestaat nog geen duidelijkheid over de bekrachtiging door Tsjechië. Ook bespreking van de nominaties voor de nieuwe Hoge Vertegenwoordiger en de vaste voorzitter van de Europese Raad is hiervan afhankelijk.

Klimaatverandering

De Raad zal spreken over de voorbereidingen van de Klimaat Top in Kopenhagen op basis van de conclusies van de Ecofinraad en Milieuraad van respectievelijk 20 en 21 oktober as. (thans nog niet beschikbaar). De Europese Raad zal besluiten nemen ter voorbereiding van het EU-standpunt in Kopenhagen onder meer met betrekking tot de financiering van het internationale klimaatbeleid en het vraagstuk van de interne lastenverdeling. De conclusies van de Milieuraad en Ecofinraad vormen de basis voor de besluiten van de Europese Raad. Nederland vindt het belangrijk dat de Europese Unie op weg naar Kopenhagen ambitie blijft tonen en eensgezind blijft optreden.

Economische, financiële en sociale situatie

Tijdens de komende Europese Raad zal wederom de economische, financiële en sociale situatie aan de orde komen. Ondanks recente positieve signalen op het gebied van de financiële markten en de reële economie blijft waakzaamheid geboden. Zo is er in Europa sprake van een sterk oplopende werkloosheid die zijn weerslag zal gaan hebben op de reële economie. Goed doordachte maatregelen op allerlei terreinen in Nederland én Europa zijn noodzakelijk om te voorkomen dat we van een financiële crisis via een economische crisis in een sociaal/maatschappelijke crisis terechtkomen. Vooral de crisis op de arbeidsmarkt treft de mensen hard, door onzekerheid over hun baan of het verlies daarvan. Om het vertrouwen te herstellen is herstel van de werkgelegenheid nodig. Het is daarbij van evident belang dat de discussie over de houdbaarheid van de overheidsfinanciën wordt gevoerd. Gecoördineerde en geloofwaardige exitstrategieën voor de herstelprogramma's moeten nu worden vastgelegd.

De Europese Raad zal onder dit agendapunt ook de voortgang bespreken met betrekking tot de behandeling van en de besluitvorming over de voorstellen van de Commissie inzake de verbetering van het financiële toezicht.

Illegale immigratie

In vervolg op de bespreking tijdens de Europese Raad van juni jl., zal illegale immigratie, in het bijzonder de preventie en bestrijding van ille-

gale immigratie aan de zuidelijke zeegrenzen van de Europese Unie, door de Europese Raad worden besproken. De Europese Commissie zal verslag doen van de voorstellen en maatregelen die sinds de Europese Raad in juni zijn genomen.

Baltische Zee Strategie

De Raad zal de Baltische Zee Strategie bespreken in voorbereiding op aanneming door de Europese Raad. Raadsconclusies zijn voorzien. De strategie beoogt met een geïntegreerde multisectorale benadering het potentieel van de Baltische Zeeregio beter te benutten door middel van effectievere coördinatie van activiteiten. De belangrijkste doelstellingen zijn beschermen van het milieu van de Baltische Zee, bevorderen van de welvaart, vergroten van de toegankelijkheid door het versterken van vervoers- en energieverbindingen en verzekeren van veiligheid in de regio. De strategie zal worden toegepast in de acht EU-lidstaten in de Baltische regio, samenwerking met derde landen vindt met name plaats in het kader van de «Northern Dimension». De strategie is een macro-regionaal innovatief beleidsinstrument. De Commissie stelt geen additionele communautaire financiering of nieuwe instituties voor.

Nederland stelt zich op het standpunt dat effectieve coördinatie van beleid en activiteiten zal bijdragen aan verbetering van het milieu, de veiligheid en de economische kansen in de Baltische Zeeregio. Nederland deelt het Commissie-oordeel dat geen nieuwe instituties moeten worden opgezet. De Commissie stelt geen additionele communautaire financiering voor en dat moet wat betreft Nederland zo blijven.

Externe onderwerpen

De ministers van Buitenlandse Zaken zullen tijdens het ER-diner spreken over Iran mede in het licht van de besprekingen die momenteel gaande zijn tussen de E3+3 met Iran inzake het nucleaire dossier.

Zoals gebruikelijk wordt u nader geïnformeerd over de Nederlandse inzet van de Europese Raad middels de geannoteerde agenda van de Europese Raad die u spoedig na de RAZEB zal toegaan.

Externe Betrekkingen

Afghanistan/Pakistan

De Raad zal spreken over de intensivering en verbetering van de EU-inzet in Afghanistan en Pakistan, voortbouwend op de discussie die tijdens Gymnich (september 2009) werd gevoerd. Het gaat wat Nederland betreft niet om het maken van nieuw beleid ten aanzien van Afghanistan en Pakistan, maar vooral om meer effectieve uitvoering van bestaand beleid. De intensivering van de EU-inzet moet gepaard gaan met een hernieuwd commitment van de Afghaanse en Pakistaanse regeringen ten aanzien van goed bestuur, democratisering, bestuurlijke en economische hervormingen en de rule of law.

Afghanistan

De Raad zal ook aandacht besteden aan de definitieve uitslag van de Afghaanse verkiezingen. De onafhankelijke klachtencommissie en de onafhankelijke kiescommissie controleren gezamenlijk steekproefsgewijs verdachte stembussen en zullen op basis hiervan binnenkort een eindoordeel vormen. De definitieve verkiezingsuitslag wordt dan ook op korte termijn verwacht.

Daarnaast zal de Raad spreken over de toekomstige relatie met de nieuwe Afghaanse regering. Het huidige Afghanistan Compact, loopt in 2010 af. Sterker dan voorheen zal de Afghaanse regering doordrongen moeten worden van de verwachtingen die de internationale gemeenschap van hen heeft en van het feit dat afspraken moeten worden nagekomen. Nederland zal aandringen op een actieve rol van de Europese Unie in dit proces. Prioriteiten daarbij zouden moeten zijn: Afghaans ownership, goed bestuur, anticorruptie, mensenrechten, transitional justice, rule of law en veiligheid.

Pakistan

De Raad zal zich ook buigen over de vraag op welke wijze Pakistan moet worden ondersteund in de strijd tegen het terrorisme. Door de militaire acties van de Pakistaanse regering in Noordwest Pakistan zijn zeer velen op de vlucht geslagen. Vrijwillige terugkeer en opvang van ontheemden, alsmede reconstructie van getroffen gebieden zijn van groot belang. Nederland pleit al langer voor een coherente en geïntegreerde strategie, waarbij militaire actie wordt opgevolgd door «early recovery» activiteiten gericht op civiele wetshandhaving, capaciteitsopbouw van lokaal bestuur en sociaal-economische wederopbouw. De door Nederland en de EU gesteunde Malakand strategie voorziet in een dergelijke geïntegreerde benadering, en dient spoedig te worden geïmplementeerd. Actieve steun van de EU bij de implementatie van de strategie is noodzakelijk, gezien de beperkte capaciteiten van de Pakistaanse regering. De EU zal hierbij vasthouden aan de lijnen zoals vastgelegd tijdens de EU-Pakistan Top van 17 juni 2009.

MOV P

De Raad zal spreken over de voortgang in het Midden-Oosten vredesproces (MOV P). Voorts zal de Raad gevraagd worden over te gaan tot ondertekening van het Associatieakkoord met Syrië.

Ondanks de intensieve Amerikaanse diplomatie en nauwe betrokkenheid van de Amerikaanse president zelf is het niet gelukt om tijdens de ministeriële week van de AVVN te komen tot de aankondiging van een herstart van directe onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit (PA). Reden hiervoor was het ontbreken van overeenstemming over de modaliteiten van directe vredesbesprekingen. De VS heeft zich derhalve ten doel gesteld om binnen afzienbare tijd een onderhandelingsconcept op tafel te leggen dat voor alle partijen aanvaardbaar is. In dat kader zal Speciaal Gezant Mitchell deze week dan ook wederom een bezoek brengen aan de regio. Israël en de PA beraden zich momenteel nader. Naar het oordeel van de regering moet de EU de VS krachtig ondersteunen, met name door de articulering van de bijdrage die de EU kan geven aan implementatie van een vredesregeling, bijvoorbeeld op het gebied van institutionele opbouw of van veiligheidssamenwerking.

De Raad zal voorts naar verwachting een politiek besluit nemen over de ondertekening van het associatieakkoord met Syrië, om daarna tot ondertekening daarvan over te kunnen gaan. Nederland blijft zich er voor inzetten dat duidelijk afgesproken wordt dat, aangezien mensenrechten gezien moeten worden als behorend tot de essentiële elementen van de overeenkomst, de schending van mensenrechtenstandaarden van directe invloed zal zijn op de toepassing van de overeenkomst, door de EU. Een dergelijke afspraak biedt de EU de mogelijkheid in voorkomend geval vanwege mensenrechtenschendingen toepassing van het akkoord eenzijdig op te schorten.

Westelijke Balkan

Bosnië

De Raad zal de politieke situatie in Bosnië-Herzegovina bespreken die al sinds 2006 wordt gekenmerkt door etnische retoriek en stagnatie in het hervormingsproces. In de aanloop naar de verkiezingen van oktober volgend jaar wordt reeds nu de etnische retoriek en polarisatie verder opgevoerd. Het Zweedse voorzitterschap heeft in samenwerking met de VS een initiatief ontplooid om deze politieke impasse te doorbreken. Op 9 oktober zal Minister Bildt samen met VS Deputy Secretary of State, Jim Steinberg, en EU-Commissaris Rehn in Sarajevo een pakket voorstellen presenteren aan de Bosnische politieke leiders. Het pakket betreft ondermeer een voorstel om te kunnen voldoen aan de belangrijkste nog uitstaande voorwaarden die zijn gesteld voor de sluiting van het kantoor van de Hoge Vertegenwoordiger. Tevens worden er grondwettelijke wijzigingen voorgesteld die vooral van belang zijn voor het functioneel maken van de centrale staatsorganen van Bosnië-Herzegovina.

De inzet van het voorzitterschap is vooral gericht op het mogelijk maken van de sluiting van het kantoor van de Hoge Vertegenwoordiger (OHR) en de transitie naar EU Speciale Vertegenwoordiging. Een besluit over de sluiting van OHR kan alleen door de Peace Implementation Council worden genomen, welke op 18 en 19 november a.s. bijeen zal komen. Nederland verwelkomt het initiatief van het voorzitterschap om de politieke impasse te doorbreken maar is ook van mening dat de gestelde conditionaliteiten voor de sluiting van de OHR niet moeten worden afgezwakt.

Met verwijzing naar de motie van het lid Ormel c.s. van 9 juni 2009 (Uw kamerstuk 31 826, nr. 6), heeft Nederland zowel in Raadskader als bij de Commissie gewezen op het belang van de aanpak van georganiseerde criminaliteit in Bosnië en Herzegovina en gesteld dat een expertisecentrum terzake overwogen zou kunnen worden. De Europese Commissie heeft Nederland verzekerd dat het probleem van georganiseerde misdaad haar bijzondere aandacht heeft. Ongeveer een derde van de fondsen van de Europese Commissie voor Bosnië gaat naar criminaliteitsbestrijding en JBZ. Met behulp van de Europese Unie is een regionaal centrum opgericht ter bestrijding van de grensoverschrijdende criminaliteit, het Southeast European Cooperative Initiative Center (SECI), dat deels als expertisecentrum functioneert. Ook de EVDB-missies EUPM en EUFOR houden zich proactief bezig met de bestrijding van de georganiseerde misdaad, voor EUPM wordt dit na 2010 zelfs de hoofdtaak.

Kroatië

De Raad zal worden geïnformeerd over de huidige stand van zaken met betrekking tot de toetredingsonderhandelingen tussen de EU en Kroatië. Wegens een doorbraak in het grensgeschil tussen Kroatië en Slovenië werden bij de toetredingsconferentie (IGC) op 2 oktober jl. zes onderhandelingshoofdstukken geopend en vijf gesloten. Nederland is, samen met een aantal andere lidstaten, van oordeel dat Kroatië meer inspanningen dient te leveren in de samenwerking met het Joegoslavië tribunaal (ICTY), alvorens voortgang kan worden geboekt in de onderhandelingen over het hoofdstuk over rechtelijke macht en fundamentele rechten (hoofdstuk 23), zie ook de brief van 8 juni 2009 (uw kenmerk 21501-02 (907)). De Hoofdaanklager van het Joegoslavië tribunaal, Brammertz, constateerde tijdens zijn recente bezoek aan Zagreb op 28 september jl. dat er weinig verbetering is in de samenwerking van Kroatië met het ICTY. De Kroatische Premier Kosor zegde toe dat het

vraagstuk van ICTY-samenwerking haar persoonlijke aandacht heeft en zij stelde inmiddels een speciale werkgroep in ter opsporing van de ontbrekende documenten waar de ICTY-hoofdaanklager om heeft gevraagd.

Moldavië

De Raad zal mogelijk, op verzoek van Roemenië, spreken over de opening van onderhandelingen met Moldavië over een nieuwe brede overeenkomst, ter vervanging van de Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst (PSO) tussen de EU en Moldavië van 1994. Een onderhandelingsmandaat hiervoor was in juni 2009 door de Raad vastgesteld, maar de opening van onderhandelingen met Moldavië was nog uitgesteld vanwege de politieke situatie aldaar. Gelet op het aantreden van de nieuwe regering in Moldavië op 25 september jl., alsmede de bemoedigende beleidsvoornemens van deze regering (op het gebied van ondermeer hervormingen en mensenrechten) is er inmiddels een brede consensus ontstaan onder de lidstaten over de wenselijkheid van een spoedige opening van onderhandelingen over de nieuwe brede overeenkomst. Ook Nederland is voorstander hiervan. Wellicht zal Roemenië aandringen op aanvaarding van Raadsconclusies over de opening van onderhandelingen.

Sancties Oezbekistan

De Raad zal mogelijk spreken over herziening van de EU-sancties tegen Oezbekistan, die thans nog bestaan uit een wapenembargo. De sancties zijn ingesteld nadat de Oezbeekse autoriteiten in de stad Andizjan in mei 2005 een demonstratie hardhandig neersloegen. Verlenging van de sancties vergt een unaniem raadsbesluit. Zonder verlengingsbesluit lopen de sancties op 13 november as. automatisch af. Nederland meent dat, hoewel er zich in het afgelopen jaar positieve ontwikkelingen hebben voorgedaan, zoals vrijlating van een aantal mensenrechtenverdedigers, continuering van de EU-Oezbekistan mensenrechtendialoog en actieve samenwerking met de Unie op het gebied van rule of law, slechts ten dele is voldaan aan de benchmarks die de Raad in oktober 2008 heeft opgesteld. Zo zijn er nieuwe gevallen gemeld van gevangen genomen mensenrechtenverdedigers en zijn de beperkingen ten aanzien van het werk van (buitenlandse) NGO's en media blijven bestaan. Nederland is daarom van mening dat beëindiging van de sancties thans niet juist zou zijn. Of voor deze zienswijze (en dus voor een raadsbesluit tot verlenging) unanieme steun zal kunnen worden verkregen, is zeer de vraag.